PARLAMENT EUROPEJSKI 2009 - 2014

Dokument z posiedzenia

9.2.2011 B7-0101/2011

PROJEKT REZOLUCJI

zamykającej debatę nad oświadczeniami wiceprzewodniczącego Komisji/Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa

zgodnie z art. 110 ust. 2 Regulaminu

w sprawie rządów prawa w Rosji

Heidi Hautala, Werner Schulz, Bart Staes, Indrek Tarand
w imieniu grupy politycznej Verts/ALE

B7-0101/2011

Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie rządów prawa w Rosji

Parlament Europejski,

– uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Federacji Rosyjskiej, zwłaszcza te z dnia 17 września 2009 r., 12 listopada 2009 r., 17 czerwca 2010 r. i 21 października 2010 r.,

– uwzględniając umowę o partnerstwie i współpracy między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi a Federacją Rosyjską z drugiej strony, a także negocjacje rozpoczęte w roku 2008 w sprawie nowego porozumienia UE-Rosja,

– uwzględniając konsultacje między UE a Rosją w sprawie praw człowieka,

– uwzględniając rezolucję nr 1738 (2010) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy oraz sprawozdanie Komisji Zagadnień Prawnych i Praw Człowieka w sprawie środków odwoławczych w przypadku łamania praw człowieka w rejonie Kaukazu Północnego z dni 22 czerwca 2010 r. i 4 czerwca 2010 r.,

– uwzględniając międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych, którego stroną od 1973 r. jest również Rosja, a w szczególności jego art. 14 stanowiący, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezawisły i bezstronny sąd,

– uwzględniając Konwencję Ochrony Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, której stroną od 1998 r. jest również Rosja, a w szczególności jej art. 6 stanowiący podobnie, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie przez właściwy, niezawisły i bezstronny sąd,

– uwzględniając konstytucję Rosji, a w szczególności jej art. 118, który stanowi, że wymiar sprawiedliwości w Federacji Rosyjskiej sprawuje wyłącznie sąd oraz art. 120, który stanowi, że sędziowie są niezawiśli i podlegają tylko Konstytucji Federacji Rosyjskiej oraz ustawie federalnej,

– uwzględniając komunikaty prasowe wydane przez przewodniczącego PE Jerzego Buzka z okazji 6. rocznicy tragedii w Biesłanie w dniu 3 października 2010 r., w sprawie Anny Politkowskiej oraz w sprawie uznania winnymi Michaiła Chodorkowskiego i Płatona Lebiediewa: 4. rocznica zabójstwa w dniu 6 października 2010 r. oraz w sprawie samobójczego ataku bombowego we Władykaukazie, w rejonie Kaukazu Północnego w dniu 10 października 2010 r.,

– uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącej/ wysokiej przedstawiciel poświęcone sprawie Chodorkowskiego/Lebiediewa z dnia 30 grudnia 2010 r.,

– uwzględniając art. 110 ust. 2 Regulaminu,

A. mając na uwadze, że niektóre procesy i postępowania sądowe w ciągu ostatnich lat postawiły pod znakiem zapytania niezawisłość i bezstronność instytucji sądowych Federacji Rosyjskiej; mając na uwadze, że polityczne ingerencje, braki proceduralne, korupcja, bliskie stosunki, brak sprawiedliwości i zastraszanie świadków stanowią poważne przeszkody dla wymiaru sprawiedliwości w Rosji;

B. mając na uwadze, że dochodzenia w sprawie łamania praw człowieka są często nieskuteczne, nierzetelne i skutkują bezkarnością; mając na uwadze, że brak przejrzystości aktów prawnych stwarza okazję do powszechnych nadużyć;

C. mając na uwadze, że nikt nie poniósł odpowiedzialności za śmierć Anny Politkowskiej, Natalii Estemirowej, Anastazji Barburowej, Stanisława Markiełowa i Siergieja Magnickiego oraz że przy wielu okazjach zgłaszano przypadki nękania przez sąd w sprawach Michaiła Chodorowskiego, Płatona Lebiediewa, Olega Orłowa, Igora Władymirowicza Izmestiewa, Michaiła i Larysy Szeprunowych, Aleksandra Kalistratowa, Aleksieja Sokołowa i Aleksieja Nikiforowa,

D. mając na uwadze, że w dniu 30 grudnia 2010 r. Michaił Chodorkowski oraz jego wspólnik Płaton Lebiediew zostali uznani za winnych defraudacji przez sąd rejonowy moskiewskiej dzielnicy Chamowniki; mając na uwadze, że międzynarodowa społeczność postrzega oskarżenie, proces i werdykt jako motywowane politycznie; mając na uwadze, że ingerencja i nacisk polityczny były zdecydowanie krytykowane przez społeczność międzynarodową;

E. mając na uwadze, że w dniu 28 grudnia 2010 r. Igor Władymirowicz Izmestiew został skazany przez moskiewski sąd miejski na karę dożywotniego więzienia; mając na uwadze, że jest on pierwszym senatorem, który został skazany na karę dożywotniego więzienia; mając na uwadze, że społeczność międzynarodowa postawiła zarzuty nieprawidłowości formalnych i ingerencji politycznej,

F. mając na uwadze, że prowadzenie spraw przeciwko Michaiłowi Chodorkowskiemu i Płatonowi Lebiediewowi oraz nierozpoczęcie dochodzenia w sprawie śmierci Siergieja Magnickiego, Anny Politkowskiej, Natalii Estemirowej i Stanisława Markiełowa negatywnie wpływają na wizerunek Rosji zagranicą,

G. mając na uwadze, że w rezolucji w sprawie praw człowieka na świecie w 2009 r. oraz polityki UE w tej dziedzinie z dnia 21 października 2010 r. Parlament Europejski wzywa Radę UE do rozpatrzenia, w przypadku zaniechania dochodzenia, zakazu wjazdu oraz zamrożenia aktywów rosyjskich urzędników zamieszanych w śmierć Siergieja Magnickiego; mając na uwadze, że w tej samej rezolucji Parlament Europejski uznał, iż sprawa Siergieja Magnickiego jest doskonałym przykładem poważnych wad systemu sądowego w Rosji,

H. mając na uwadze powszechne stosowanie rosyjskiego prawa dotyczącego działalności ekstremistycznej wobec obrońców praw człowieka, przeciwników politycznych i grup religijnych; mając na uwadze, że terminologia prawna oraz treść prawa są mało precyzyjne i stosowane w sposób arbitralny; mając na uwadze, że najbardziej niepokojące w tym względzie są art. 280, 281 i 282 rosyjskiego kodeksu karnego; mając na uwadze, że procesy w sprawach o działalność ekstremistyczną oraz ww. artykuły są pełne

niedociągnięć i przypadków manipulowania w postępowaniu sądowym; mając na uwadze, że w 2010 r. federalna lista materiałów związanych z działalnością ekstremistyczną była uaktualniana 27 razy, co daje ogółem 748 wpisów, oraz że w 2010 r. została również uaktualniona lista organizacji ekstremistycznych – zawiera ona obecnie 18 takich organizacji,

I. mając na uwadze, że w ponad 150 orzeczeniach Europejski Trybunał Praw Człowieka potępił Federację Rosyjską za poważne naruszenia praw człowieka w rejonie Kaukazu Północnego, mając na uwadze, że egzekwowanie tych orzeczeń pozostawia nadal bardzo wiele do życzenia, mając na uwadze, że odpowiedzialność za brak wdrożenia tych orzeczeń ponoszą w znacznej mierze instytucje i organy sądowe,

J. mając na uwadze, ze instytucje sądowe i organy ścigania nie ukróciły wszechobecnej bezkarności za łamanie praw człowieka w rejonie Kaukazu Północnego; mając na uwadze, że nie przewidziano żadnych środków zaskarżania w przypadkach poważnych naruszeń praw człowieka, ataków, zabójstw, wymuszonych zaginięć oraz znęcania się i bezpodstawnych aresztowań w niektórych regionach Kaukazu Północnego; mając na uwadze, że normalizacja w rejonie Kaukazu Północnego nie jest możliwa bez zagwarantowania pociągania do odpowiedzialności za łamanie praw człowieka oraz przywrócenia rządów prawa,

K. mając na uwadze, że niezależni dziennikarze, działacze społeczeństwa obywatelskiego, prawnicy i obrońcy praw człowieka w regionie często padali ofiarą gróźb i przemocy, prześladowań i zastraszania, a organy ścigania niejednokrotnie ograniczały ich działalność;

L. mając na uwadze, że przy wielu okazjach prezydent Rosji Dmitrij Miedwiediew zobowiązywał się do wzmocnienia rządów prawa, mówiąc, że jego zadaniem jest utworzenie w pełni niezawisłych nowoczesnych sądów odpowiadających poziomowi rozwoju gospodarczego w kraju,

M. mając na uwadze, że partnerstwo UE-Rosja na rzecz modernizacji zawarte na szczycie UE-Rosja w dniu 7 grudnia 2010 r. zawiera w planie działań konkretne wnioski i projekty współpracy i wsparcia w dziedzinie praw człowieka i rządów prawa,

N. mając na uwadze, że UE może nawiązać prawdziwe partnerstwo z Rosją w dziedzinie handlu, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, jeżeli tylko zagwarantowane zostanie przestrzeganie prawa oraz niezawisłość i skuteczność instytucji sądowych,

O. mając na uwadze, że państwom członkowskim UE nie udało się stworzyć spójnej polityki na rzecz praw człowieka w odniesieniu do Rosji; mając na uwadze, że brak spójności i koordynacji polityki państw członkowskich UE na rzecz praw człowieka spowodował słabą pozycję UE jeśli chodzi o ochronę i promowanie praw człowieka w Rosji;

1. uważa, że brak niezawisłości instytucji sądowych jest podstawową przyczyną bezkarności w Rosji oraz wyraża zaniepokojenie z powodu doniesień o politycznie motywowanych procesach, niesprawiedliwych procedurach i braku dochodzeń w sprawie poważnych zbrodni, takich jak zabójstwa, nękanie i inne akty przemocy;

2. wzywa rosyjskie instytucje sądowe i organy ścigania do skutecznego, bezstronnego i niezawisłego pełnienia swoich obowiązków w celu pociągnięcia sprawców do odpowiedzialności; wzywa władze Rosji do zagwarantowania, że postępowanie przeciwko wszystkim oskarżonym w krajowym systemie sądowym odbywa się zgodnie z odpowiednimi procedurami; wzywa Rosję do przeprowadzenia kompleksowego przeglądu krajowej legislacji i zasad praktyki prawnej;

3. wzywa władze sądowe Rosji do postawienia przed wymiarem sprawiedliwości osób odpowiedzialnych za nękanie i zastraszanie dziennikarzy, prawników i obrońców praw człowieka oraz do pociągnięcia władz do odpowiedzialności za brak ochrony i zapewnienia tym osobom fizycznej nietykalności zgodnie z odpowiednimi międzynarodowymi i regionalnymi instrumentami z zakresu praw człowieka;

4. potępia wyrok na Michaile Chodorkowskim i jego wspólniku Płatonie Lebiediewie za defraudację, ogłoszony 30 grudnia przez sąd rejonowy moskiewskiej dzielnicy Chamowniki, uważając, że ma on podłoże polityczne; zdecydowanie potępia ingerencję polityczną w proces; wyraża ubolewanie z powodu nieprawidłowości w postępowaniu sądowym i potępia zgłoszone przypadki nacisków i gróźb oskarżenia w stosunku do świadków;

5. uważa, że przez zlekceważenie zasad praworządności drugi wyrok skazujący na Michaile Chodorkowskim i Płatonie Lebiediewie od 2005 r. poważnie podważa rządy prawa i zupełnie pozbawia sensu oświadczenia oraz plany modernizacji głoszone przez prezydenta Rosji Dmitrija Miedwiediewa;

6. zwraca uwagę na decyzję prezydenta Miedwiediewa zwrócenia się w ramach prezydenckiej rady praw człowieka do rzeczoznawców w dziedzinie prawa o przyjrzenie się sprawie Chodorkowskiego/Lebiediewa i Siergieja Magnickiego;

7. wyraża zaniepokojenie z powodu zgłoszonych nieprawidłowości formalnych i ingerencji politycznej w sprawie Igora Władymirowicza Izmestiewa i apeluje do rzecznika praw obywatelskich Federacji Rosyjskiej o ponowne otworzenie akt w celu przeprowadzenia oceny oskarżenia, procesu i wyroku;

8. wzywa rzecznika praw obywatelskich Federacji Rosyjskiej do zlecenia przeglądu zarzutów i trwającego w sądzie okręgowym nr 363 moskiewskiej dzielnicy Chamowniki procesu przeciwko laureatowi nagrody Parlamentu Europejskiego im. Sacharowa na rzecz Wolności Myśli za rok 2009 Olegowi Orłowowi, liderowi stowarzyszenia obrońców praw człowieka „Memoriał", który jest oskarżony o zniesławienie czeczeńskiego prezydenta Ramzana Kadrowa, po tym jak stwierdził, że jest on odpowiedzialny za porwanie i zabójstwo Natalii Estemirowej, głównej działaczki Memoriału w Czeczenii w dniu 15 lipca 2009 r. w Groznym; przypomina, że nie przeprowadzono skutecznego dochodzenia w sprawie ww. zabójstwa; mając na uwadze, że Olegowi Orłowowi grozi do 3 lat więzienia;

9. wobec braku pozytywnych działań ze strony władz rosyjskich odnośnie do współpracy oraz zbadania sprawy Siergieja Magnickiego ponownie wzywa Radę, aby domagała się od władz rosyjskich postawienia winnych przed wymiarem sprawiedliwości oraz rozważyła zakaz wjazdu do UE dla rosyjskich urzędników zamieszanych w tę sprawę i zachęca

unijne agencje ścigania do współpracy w celu zamrożenia kont bankowych i innych aktywów tych rosyjskich urzędników we wszystkich państwach członkowskich UE;

10. potępia nękanie przez sąd legalnych uczestników demonstracji na rzecz tzw. strategii 31 – utrzymania art. 31 rosyjskiej konstytucji gwarantującego swobodę gromadzenia się w Rosji; potępia wszelkie wyroki nałożone na demonstrantów, a w szczególności nałożenie kary 15dni pozbawienia wolności na byłego wicepremiera Borysa Niemcowa za udział w demonstracji na rzecz strategii 31 w grudniu w Moskwie;

11. wzywa Radę do pełnego wdrożenia ww. rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie praw człowieka na świecie w 2009 r. oraz polityki UE w tej dziedzinie z dnia 21 października 2010 r.; wzywa Radę do bezzwłocznego przedstawienia Parlamentowi planu działania jeśli chodzi o wdrożenie ust. 120 tego sprawozdania oraz regularnego informowania Parlamentu o postępach w jego wdrażaniu;

12. potępia powszechne stosowanie i nadużywanie przez instytucje sądowe niejasnej rosyjskiej ustawy dotyczącej zwalczania działalności ekstremistycznej, a w szczególności art. 280 „Apele publiczne o wymuszanie zmian systemu konstytucyjnego Federacji Rosyjskiej", art. 281 „Sabotaż" i art. 282 „Podburzanie do wrogości w związku z narodowością, rasą czy religią" rosyjskiego kodeksu karnego;

13. potępia 12 trwających postępowań karnych przeciwko świadkom Jehowy; w szczególności potępia postępowanie przeciwko Aleksandrowi Kalistratowi, stojącemu na czele lokalnej organizacji religijnej w Gornoałtajsku, za rozpowszechnianie literatury religijnej, na podstawie art. 282(1) rosyjskiego kodeksu karnego, który mówi o podburzaniu do nienawiści i wrogości oraz zamachach na godność ludzką; ponadto potępia podobne zarzuty stawiane Michaiłowi i Larysie Szeprunowym;

14. wzywa rzecznika praw obywatelskich Inguszetii do przeprowadzenia skutecznego dochodzenia w sprawie zniknięć w ostatnich miesiącach Zaliny Idrysownej Elkorowej oraz Izraila Torszkowa oraz tortur w czasie nielegalnego przetrzymywania Adama Kamkojewa w Inguszetii;

15. wzywa Rosję do postawienia przed wymiarem sprawiedliwości osób odpowiedzialnych za wymuszone zaginięcia i egzekucje pozasądowe Alego Dżaniewa, Jusupa Dobriewa, Junusa Dobriewa i Magomeda Adżiewa, którzy zniknęli w dniu 28 grudnia 2009 r. w Petersburgu oraz Zelimana Akmetowicza Czibiewa, Magomeda Kajbulewicza Israpilowa, Dżamala Zyjanidowicza Magomedowa, Akila Dżawatkanowicza Abdulewa i Dowara Nazimowicza Asadowa; wzywa również Rosję do postawienia przed wymiarem sprawiedliwości osób odpowiedzialnych za publiczne groźby wyrażone przeciwko inguskiemu obrońcy praw człowieka Magomedowi Mutsolgowi oraz poważny atak na dagestańską obrończynię praw człowieka Sapijat Magomedową;

16. wzywa Rosję do postawienia przed wymiarem sprawiedliwości osób odpowiedzialnych za przetrzymywanie i torturowanie Islama Umarpaszewa, 24-letniego Czeczena, który był nielegalnie przetrzymywany od dnia 11 grudnia 2009 r. do dnia 2 kwietnia 2010 r.;

17. podkreśla, że należy przeprowadzić kompletne dochodzenie i śledztwo, aby pociągnąć do odpowiedzialności winnych oblężenia szkoły w Biesłanie w dniach 1-3 września 2004 r.;

nalega na potrzebę przywrócenia praw ofiarom i rodzinom ofiar oraz przyznania im adekwatnego odszkodowania;

18. wzywa rosyjskie władze i instytucje sądowe do pełnego wdrożenia wszystkich orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i do ochrony skarżących przed nękaniem i groźbami; podkreśla potrzebę przeprowadzenia niezależnego i drobiazgowego dochodzenia w sprawach, w których Europejski Trybunał Praw Człowieka uważa poprzednie dochodzenia za nieodpowiednie; zdecydowanie popiera zalecenia zawarte w sprawozdaniu Dicka Marty'ego w sprawie środków odwoławczych w przypadku łamania praw człowieka w rejonie Kaukazu Północnego z dnia 4 czerwca 2010 r.;

19. wyraża ubolewanie z powodu podjęcia przez władze rosyjskie decyzji o zakazie wjazdu dla korespondenta dziennika *The Guardian* Luke'a Hardinga w czasie jego powrotu do Moskwy w dniu 5 lutego, po wizycie w Wielkiej Brytanii, oraz o odesłaniu go powrotnym lotem do Londynu, pomimo że posiadał on wymaganą akredytację i wizę;

20. wzywa Rosję do ratyfikowania statutu rzymskiego Międzynarodowego Trybunału Karnego oraz konwencji ONZ o ochronie wszystkich osób przed wymuszonym zaginięciem oraz podkreśla znaczenie wzmacniania powszechnej jurysdykcji, aby zagwarantować pociąganie do odpowiedzialności za poważne naruszenia praw człowieka;

21. ponawia swój apel o nasilenie konsultacji w kwestii praw człowieka z udziałem rosyjskiego ministra sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i spraw zagranicznych, w Brukseli i w Moskwie, i przy pełnym zaangażowaniu Parlamentu Europejskiego na wszystkich szczeblach, tak aby stały się one bardziej skuteczne i zorientowane na osiągniecie konkretnych wyników;

22. uważa, że plan działania partnerstwa na rzecz modernizacji zawiera pozytywne aspekty w zakresie rządów prawa, jak utworzenie systemu odwoławczego dla spraw karnych i cywilnych; zwraca uwagę na potrzebę dalszego rozwoju planu działania w dziedzinie praw człowieka, rządów prawa i walki z korupcją;

23. podkreśla, że podstawą nowej wszechstronnej umowy o partnerstwie i współpracy z Federacją Rosyjską muszą być rządy prawa, z uwzględnieniem w szczególności włączenia operacyjnej klauzuli dotyczącej praw człowieka;

24. wzywa państwa członkowskie UE do ustanowienia spójnej i jednolitej polityki na rzecz praw człowieka w odniesieniu do Rosji w oparciu o wzajemne poszanowanie praworządności, demokracji i praw człowieka;

25. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, państwom członkowskim oraz rządowi i parlamentowi Federacji Rosyjskiej.